

REPUBLIKA SLOVENIJA
VIŠJE SODIŠČE V KOPRU

Evidenčna številka: VSK00015321

Datum odločbe: 18.09.2018

Senat, sodnik posameznik: Tatjana Markovič Sabotin (preds.), mag. Peter Baša (poroč.), Boženka Felicijan Hladnič

Področje: DRUŽINSKO PRAVO - IZVRŠILNO PRAVO - STVARNO PRAVO

Institut: izvršba na nepremičnine - tožba za ugotovitev nedopustnosti izvršbe na nepremičnino - skupno premoženje zunajzakonskih partnerjev - originarna pridobitev lastninske pravice - pravnoposlovna pridobitev lastninske pravice - delitev skupnega premoženja s sodno poravnavo - poplačilna pravica - prisilna hipoteka

Zveza: ZIZ člen 59, 64, 64/1, 65, 65/3.. ZZZDR člen 12, 12/1, 51, 51/2, 54, 55, 57, 59, 59/1, 60.

Jedro

Originarno pridobljena lastninska pravica zakonca ima prednost pred poplačilno pravico upnika, pridobljeno z zaznambo sklepa o izvršbi. Ugotovitev, da je nepremičnina v skupni lasti izvršilnega dolžnika in njegovega zakonca, zato upnika postavlja v enak položaj, kot bi bil v primeru, če bi bila skupna lastnina glede sporne nepremičnine vknjižena v zemljiški knjigi ob vložitvi predloga za izvršbo. Kasneje sklenjena sodna *poravnava* in vknjižena solastninska pravica zakonca na nepremičnini na te pravice ne sme (ne more) vplivati.

Izrek

I. Pritožbi se ugodi, izpodbijana sodba razveljavi in zadeva vrne sodišču prve stopnje v novo sojenje.

II. Odločitev o stroških pritožbenega postopka se pridrži za končno odločbo.

Obrazložitev

1. Sodišče prve stopnje je z izpodbijano sodbo zavrnilo tožbeni zahtevek na ugotovitev, da je nedopustna izvršba na 1/2 solastninski delež tožeče stranke (v nadaljevanju tožnice) na nepremičnini s parcelno št. 116/5 k.o. ...¹, ki je bila dovoljena s pravnomočnim sklepom o izvršbi Okrajnega sodišča v Novi Gorici In 45/2012 z dne 22. 10. 2012. Tožnici je tudi naložilo v plačilo pravnih stroške tožene stranke (v nadaljevanju toženke) v višini 1.625,06 EUR.

2. Zoper sodbo se po pooblaščenih odvetniški družbi pravočasno pritožuje tožnica. Navaja, da je sodišče prve

stopnje izhajalo iz napačne predpostavke, da je solastninski delež 1/2 na parceli št. 116/5 pridobila na pravnoposlovni oz. derivativni podlagi. Učinke dne 8. 1. 2014 sklenjene sodne poravnave med njo in A. K. je presojalo povsem napačno, saj je iz te poravnave razvidno, da je bila nepremičnina del njenega skupnega premoženja. Neutemeljeno se je sodišče prve stopnje sklicevalo tudi na sodbo Vrhovnega sodišča II Ips 428/2011, po drugi strani pa je tožnica upravičeno opozarjala na ustavno odločbo Up-128/2003 z dne 27. 1. 2005, ki obravnava izločitveni zahtevek imetnika originarno pridobljene lastninske pravice nasproti pridobitelju nepogodbene hipoteke v izvršilnem postopku ter daje prednost prvemu. Z razdelitvijo skupnega premoženja s sodno poravnavo je tožnica pridobila lastninsko pravico na podlagi določb Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (v nadaljevanju ZZZDR). Ob vložitvi tožbe zaradi nedopustnosti izvršbe je bila že vpisana v zemljiški knjigi kot solastnica obravnave nepremičnine, zato je tožbeni zahtevek lahko oblikovala le tako, kot izhaja iz tožbe in bi bil drugačen zahtevek glede na dejansko podlago in tožbene navedbe nesklepčen. Zaradi izhajanja iz nepravilnih predpostavk sodišče ni ugotavljalo dejanskega stanja v smeri zatrjevanje originarne pridobitve lastninske pravice in v tej zvezi ni izvajalo predlaganih dokazov, zlasti glede obstoja zunajzakonske skupnosti med njo in A. K.. Zagrešilo je tudi bistveni kršitvi določb postopka iz 14. in 15. točke drugega odstavka 339. člena Zakona o pravnem postopku (v nadaljevanju ZPP), saj ima sodba pomanjkljivosti, zaradi katerih se ne more preizkusiti (izrek nasprotuje razlogom sodbe oz. ta nima dovolj jasnih razlogov); poleg tega pa je o odločilnih dejstvih nasprotje med tem, kar se navaja v razlogih sodbe o vsebini listin in med samimi listinami. Kršilo je tudi pravico tožnice do izjave v postopku, ko je povsem neutemeljeno zavrnilo njen predlog za dodelitev dodatnega roka za izjasnitev o tretji pripravljalni vlogi toženke. Sodišče tudi ni upoštevalo načela materialnopravnega vodstva in posledično izdalo t.i. sodbo presenečenja. Stranki sta namreč predpostavili pomen obstoja zunajzakonske skupnosti za izid te pravde in sta zato svoje navedbe in dokaze osredotočili skoraj izključno na to vprašanje, sodišče pa je pri vodenju glavne obravnave in izdaji sodbe ubralo povsem nepredvideno pot. Sprejeta odločitev temelji na drugačni pravni oceni, za katero bi bila bistvena povsem druga dejstva in dokazi, ki jih tožnica iz opravičljivih razlogov ni navajala. Zaradi nepravilne odločitve o glavni stvari je nepravilna tudi stroškovna odločitev. Priglašča še stroške pritožbenega postopka.

3. Toženka je na pritožbo odgovorila. Pritožbi je nasprotovala, predlaga njeno zavrnitev in potrditev sodbe sodišča prve stopnje. Priglasila je stroške pritožbenega postopka.

4. Pritožba je utemeljena.

5. V izvršilnem postopku In 45/2012 - med toženko kot upnico in A. K. kot dolžnikom - je bila s sklepom z dne 22. 10. 2012 dovoljena izvršba tudi na nepremičnino s parcelno št. 116/5, ki je bila v zemljiški knjigi od leta 2009 dalje vpisana kot dolžnikova izključna last. Zaznamba te izvršbe in hipoteka sta bili vpisani v zemljiško knjigo z začetkom učinkovanja dne 26. 10. 2012.

6. Tožnica je v postopku zatrjevala, da sta z dolžnikom od leta 1996 dalje živela v zunajzakonski skupnosti in sta v tem času s skupnim delom in sredstvi pridobila tudi parcelo št. 116/5, ki torej spada v njuno skupno premoženje. To sta zunajzakonska partnerja ugotovila (določila) tudi v sodni poravnavi N 46/2013 z dne 8. 1. 2014, kjer sta se sporazumela, da znaša solastniški delež vsakega od njiyu 1/2. Na podlagi te sodne poravnave je bila ta solastninska pravica dne 1. 4. 2015 vknjižena v zemljiško knjigo. Tožnica torej navaja, da je svojo lastninsko upravičenje na sporni nepremičnini pridobila na originaren način (leta 2009), preden je toženka v izvršilnem postopku pridobila hipoteko. V obravnavani pravdi zato uveljavlja zahtevek za ugotovitev nedopustnosti izvršbe na njenem polovičnem solastniškem deležu.

7. Sodišče prve stopnje je tožbeni zahtevek zavrnilo z utemeljitvijo, da je tožnica svoj polovični solastniški

delež pridobila na pravnoposlovni podlagi oziroma na derivativen način šele leta 2015; toženka pa je hipoteko na tej nepremičnini pridobila že leta 2012, zato tožnica v razmerju do nje ni pravno varovana. Zaradi navedenega torej ni štelu za pravno relevantno (odločilno), ali je med tožnico in A. K. obstajala zunajzakonska skupnost in ali je bila ta nepremičnina leta 2009 pridobljena kot njuno skupno premoženje (zaradi česar tudi ni izvajalo dokazov, ki so bili predlagani v tej smeri). Zavzelo je stališče, da tudi v kolikor bi tožnica nepremičnino pridobila originarno že pred nastankom toženkine hipoteke, bi sklenjena sodna *poravnava* z dne 8. 1. 2014 pomenila sporazumno razdelitev skupne stvari, to pa pravne narave pridobitve tožničinega solastninskega deleža na nepremičnini ne bi spremenilo, saj bi tudi v tem primeru šlo za pravnoposlovno pridobitev.

8. Pritožbeno sodišče s temi razlogi sodišča prve stopnje ne soglaša. V sodni praksi je namreč uveljavljeno stališče, prvič zavzeto v odločbi Ustavnega sodišča Up-128/03 z dne 27. 1. 2005, da ima originarno pridobljena lastninska pravica zakonca (oz. zunajzakonskega partnerja) prednost pred poplačilno pravico upnika, pridobljeno z zaznambo sklepa o izvršbi. Ugotovitev, da je nepremičnina v skupni lasti izvršilnega dolžnika in njegovega zakonca (oz. zunajzakonskega partnerja), je zato v takem primeru (sama zase) ovira za izvršbo na to nepremičnino in upnika postavlja v enak položaj, kot bi bil v primeru, če bi bila skupna lastnina glede sporne nepremičnine vknjižena v zemljiški knjigi ob vložitvi predloga za izvršbo.² Kasneje (leta 2014) sklenjena sodna *poravnava* in (leta 2015) vknjižena solastninska pravica tožnice na obravnavani nepremičnini na te pravice ne sme (ne more) vplivati, tožničina tožba pa tudi ni nesklepčna, kot je še nepravilno ocenilo sodišče prve stopnje. Tožnica torej ne sme biti prikrajšana za dokazovanje, da je bila parcela št. 116/5 že leta 2009 pridobljena kot skupna last nje in izvršilnega dolžnika A. K., da je bila del njunega skupnega premoženja v času nastanka toženkine hipoteke in da je znaša njen delež na tem premoženju vsaj 1/2. Vrhovno sodišče je v zadevi II Ips 428/2011 - na katero se v izpodbijani sodbi sklicuje sodišče prve stopnje - res navedlo, da ima prehod iz režima skupnega premoženja v solastninsko skupnost oz. izključno lastnino, pravnoposlovno podlago, vendar pa sklicevanje na te razloge v obravnavanem primeru ni ustrezno, saj se nanašajo na (delno) drugačno dejansko stanje kot v obravnavani zadevi.³

9. Glede na navedeno gre pritruditi pritožbi, da je v obravnavanem primeru odločilno, ali je parcela št. 116/5 v času pridobitve toženkine hipoteke v izvršbi predstavljala oziroma bila del skupnega premoženja tožnice in izvršilnega dolžnika A. K. in ali je delež tožnice na njem znašal vsaj 1/2, kot trdi v tožbi. Ker sodišče prve stopnje teh dejstev zaradi nepravilnega materialnopravnega izhodišča ni ugotavljalo in ni izvedlo dokazov, ki sta jih v zvezi s tem predlagali pravdni stranki, je izpodbijana odločitev nepravilna. Pritožbeno sodišče je zato pritožbi ugodilo, izpodbijano sodbo razveljavilo in zadevo vrnilo sodišču prve stopnje v novo sojenje (prvi odstavek 355. člen ZPP), upoštevajoč pri tem, da ta odločitev ne bo povzročila hujše kršitve strankine pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja (tožba v predmetni zadevi je bila vložena konec leta 2016, sodišče prve stopnje pa je izdalo sodbo novembra 2017). V ponovljenem postopku bo treba ugotoviti obsežen sklop odločilnih dejstev, kar terja zajeten dokazni postopek, ki ga bo lažje in hitreje opravilo sodišče prve stopnje. S tem bosta strankama zagotovljeni tudi ustavna pravica do poštenega postopka na vseh stopnjah in pravica do pravnega sredstva. Napotki za novo sojenje izhajajo iz zgornje obrazložitve; glede na sprejeto odločitev pa se pritožbeno sodišče do ostalih pritožbenih očitkih ni opredeljevalo (prvi odstavek 360. člena ZPP).

10. Odločitev o pritožbenih stroških temelji na tretjem odstavku 165. člena ZPP.

11. PRAVNI POUK: Zoper ta sklep je dovoljena pritožba. Vloži se pri sodišču prve stopnje, v petnajstih dneh od prejema pisnega odpravka te odločbe, v zadostnem številu izvodov za sodišče in nasprotno stranko. Obsegati mora navedbo sklepa, zoper katerega se vlaga, izjavo, da se izpodbija v celoti ali v določenem delu, pritožbene razloge in podpis pritožnika.

Če pritožba ni razumljiva ali ne vsebuje vsega, kar je treba, da bi se lahko obravnavala (tretji odstavek 343. člena ZPP), jo sodišče zavrže, ne da bi pozvalo vložnika, naj jo popravi ali dopolni. Ob vložitvi pritožbe mora biti plačana sodna taksa. Če ta ni plačana niti v roku, ki ga določi sodišče v nalogu za njeno plačilo in tudi niso podani pogoji za oprostitev, odlog ali obročno plačilo sodnih taks, se šteje, da je pritožba umaknjena. Če pritožbo vloži pooblaščenec, je ta lahko samo odvetnik ali druga oseba, ki je opravila pravniški državni izpit.

Sklep se sme izpodbijati samo iz razloga, da je sodišče druge stopnje razveljavilo odločbo sodišča prve stopnje in zadevo vrnilo v novo sojenje, čeprav bi kršitve postopka glede na njeno naravo lahko samo odpravilo ali bi glede na naravo stvari in okoliščine primera lahko samo dopolnilo postopek oz. odpravilo pomanjkljivosti ali če bi moralo samo opraviti novo sojenje. O pritožbi bo odločalo Vrhovno sodišče.

¹ V nadaljevanju je oznaka te katastrske občine izpuščena.

² Tako tudi Vrhovno sodišče RS v sklepu II Ips 67/2010 z dne 3.6.2010.

³ V zadevi II Ips 428/2011 je tožnica kot zunajzakonska partnerica izvršilnega dolžnika uveljavljala nedopustnost izvršbe na celotni nepremičnini, pri čemer je bilo ugotovljeno, da je lastninsko pravico na eni polovici pridobila originarno leta 2001, in sicer na podlagi določb o skupnem premoženju zakoncev (oz. zunajzakonskih partnerjev), na drugi polovici pa je lastninsko pravico pridobila šele leta 2006, ko je bil sklenjen sporazum o razdelitvi skupnega premoženja, ki sta ga tožnica in izvršilni dolžnik sklenila po zaznambi sklepa o izvršbi. Vrhovno sodišče je zato tudi poudarilo: "Ker je tožnica izključno lastninsko pravico na pogodbenem temelju pridobila v letu 2006, kar je po pridobitvi toženkine prisilne hipoteke v izvršbi, zahtevke za nedopustnost izvršbe na drugi polovici nepremičnin ni utemeljen."

Datum zadnje spremembe: 30.10.2018